

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	S.S.A. Cezariusz Baćkowski
Sędziowie:	S.A. Ryszard Ponikowski S.A. Robert Wróblewski (spr.)
Protokolant:	Anna Turek

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręg. del. Prok. Apel. Beaty Lorenc - Kociubińskiej

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2012 r.

sprawy **G. J.**

oskarżonego z art. 163 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z § 3 k.k. i art. 157 § 2 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 163 § 1 pkt 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 163 § 1 pkt 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

D. Ż.

oskarżonego z art. 163 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z § 3 k.k. i art. 157 § 2 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 163 § 1 pkt 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 163 § 1 pkt 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora i oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z dnia 3 lutego 2012 r. sygn. akt III K 85/11

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok wobec oskarżonego G. J. w części dotyczącej uniewinnienia go od popełnienia czynu opisanego w punkcie I części wstępnej (punkt IV części rozstrzygającej) tego wyroku, a związane z tym koszty postępowania odwoławczego zalicza na rachunek Skarbu Państwa,

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok wobec oskarżonych G. J. i D. Ż. uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Świdnicy do ponownego rozpoznania,

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. N. Ł. i adw. A. T. po 600 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu udzielonej oskarżonym G. J. i D. Ż. w postępowaniu odwoławczym oraz po 138 zł tytułem zwrotu VAT.

UZASADNIENIE

D. Ż. i G. J. zostali oskarżeni o to, że :

I. w nocy z 3 na 4 lutego 2011 r. w W. w woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu podpalając przedmioty znajdujące się w szafie umiejscowionej w przedpokoju korytarza na drugim piętrze budynku spowodowali zdarzenie w postaci pożaru budynku położonego przy ul. (...) zagrażającego mieniu w wielkich rozmiarach oraz życiu i zdrowiu wielu osób, a to A. M. (1), T. K., A. K., A. S., P. G., E. G., M. G., C. B., M. R., P. R., F. R., H. W., M. W., P. W., B. W., J. W., J. K., A. M. (2), A. M. (3), P. A. K. oraz G. K. w następstwie czego u A. M. (4) spowodowali liczne oparzenia ciała III i II stopnia, oparzenie znacznej powierzchni dróg oddechowych, masywny obrzęk mózgu z martwicą jego komórek nerwowych, masywny obrzęk płuc, odoskrzelowe zapalenie płuc oraz nacieki zapalne w obrębie mięszu nerek skutkujące zgonem A. M. (1), co mogli przewidzieć, a nadto przewidując możliwość popełnienia czynu zabronionego i godząc się na to doprowadzili do podtrucia tlenkiem węgla T. K., A. S., M. R., P. R. oraz F. R., które stanowiło naruszenie czynności narządów na czas poniżej dni 7 oraz uszkodzili elementy budynku powodując szkodę w wysokości 5591,29 złotych na szkodę Gminy W. oraz 7019, 92 złotych na szkodę wspólnoty mieszkaniowej

tj. o czyn z art. 163 § 1 pkt. 1 k.k. w zw. z art. § 3 kk i art. 157 § 2 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

II. w nocy z 3 na 4 lutego 2011 roku w W. w woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu podpalając przedmioty znajdujące się w komórce gospodarczej zlokalizowanej bezpośrednio za drzwiami wejściowymi do budynku spowodowali zdarzenie w postaci pożaru budynku położonego przy ul. (...) zagrażającego mieniu w wielkich rozmiarach oraz życiu i zdrowiu wielu osób, a to A. B. (1), N. B., D. B., A. B. (2), H. B., L. P., K. S., oraz D. C., a przewidując możliwość popełnienia czynu zabronionego i godząc się na to doprowadzili do podtrucia tlenkiem węgla N. B. oraz D. B., które stanowiło naruszenie czynności narządów na czas poniżej dni 7 oraz uszkodzili elementy budynku powodując szkodę w wysokości 3522,75 złotych na szkodę Gminy W.,

tj. o czyn z art. 163 § 1 pkt. 1 k.k. i art. 157 § 2 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

III. w nocy z 3 na 4 lutego 2011 r. w W. w woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu podpalając powierzchnię tapicerowanej wersalki umiejscowionej w lokalu (...) spowodowali zdarzenie w postaci pożaru budynku położonego przy ul. (...) zagrażającego wielu osobom, a to życiu i zdrowiu M. Ś., T. Ś., D. M., A. M. (5), R. M., J. M., i M. K. oraz zdrowiu D. S., J. G., D. G. i M. P., a przewidując możliwość popełnienia czynu zabronionego i godząc się na to uszkodzili elementy budynku powodując szkodę w wysokości 10094, 58 złotych na szkodę Gminy W.

tj. o czyn z art. 163 § 1 pkt. 1 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

Sąd Okręgowy w Świdnicy, wyrokiem z dnia 3 lutego 2012 roku (sygnatura akt III K 85/11), rozstrzygnął:

I. oskarżonego D. Ż. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku, przy czym słowa: „u A. M. (4)” zastąpił słowami „u A. M. (1)” i wyeliminował zapis „u F. R.” z grona osób, które doznały podtrucia tlenkiem węgla, tj. popełnienia czynu z art. 163 § 1 pkt. 1 i § 3 kk i art. 157 § 2 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na podstawie art. 163 § 3 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę 8 (ośmiu) lat pozbawienia wolności;

II. oskarżonego D. Ż. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku, tj. popełnienia czynu z art. 163 § 1 pkt. 1 kk i art. 157 § 2 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na podstawie art. 163 § 1 pkt. 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności;

III. oskarżonego D. Ż. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie III części wstępnej wyroku, przy czym spośród osób pokrzywdzonych wyeliminował nazwisko D. G., tj. popełnienia czynu z art. 163 § 1 pkt. 1 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na podstawie art. 163 § 1 pkt. 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności;

IV. oskarżonego G. J. uniewinnił od popełnienia czynu opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku, tj. czynu z art. 163 § 1 pkt. 1 i § 3 kk i art. 157 § 2 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, a koszty postępowania w tym zakresie zaliczył na rachunek Skarbu Państwa;

V. oskarżonego G. J. uznał za winnego tego, że pomógł oskarżonemu D. Ż. w popełnieniu czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku, w ten sposób, że wspierał go psychicznie swoją obecnością na miejscu zdarzenia i ubezpieczał go w chwili zainicjowania ognia przed możliwością dostrzeżenia go przez osoby postronne, tj. popełnienia czynu z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 163 § 1 pkt. 1 kk i art. 157 § 2 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na podstawie art. 19 § 1 kk w zw. z art. 163 § 1 pkt. 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności;

VI. G. J. uznał za winnego, tego że pomógł oskarżonemu D. Ż. w popełnieniu czynu opisanego w punkcie III części wstępnej wyroku, w ten sposób, że wspierał go psychicznie swoją obecnością na miejscu zdarzenia i ubezpieczał go w chwili zainicjowania ognia przed możliwością dostrzeżenia go przez osoby postronne, przy czym spośród osób pokrzywdzonych wyeliminował nazwisko D. G., tj. popełnienia czynu z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 163 § 1 pkt. 1 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na podstawie art. 19 § 1 kk w zw. z art. 163 § 1 pkt. 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności;

VII. na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk połączył orzeczone wobec oskarżonych, kary jednostkowe pozbawienia wolności, tj.;

- kary orzeczonej w punktach od I do III części dyspozytywnej wyroku wobec oskarżonego D. Ż. i wymierzył temu oskarżonemu karę łączną 10 (dziesięciu) lat pozbawienia wolności;

- kary orzeczone w punktach V i VI części dyspozytywnej wyroku wobec oskarżonego G. J. i wymierzył temu oskarżonemu karę łączną 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;

VIII. na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet orzeczonych kar pozbawienia wolności zaliczył oskarżonym okresy zatrzymania i tymczasowego aresztowania w sprawie, to jest:

- oskarżonemu G. J. od dnia 4 lutego 2011 r. do dnia 3 lutego 2012 r.;

- oskarżonemu D. Ż. od dnia 4 lutego 2011 r. do dnia 3 lutego 2012 r.

IX. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. N. Ł. kwotę 1.922,60 (jeden tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąt dwa 60/100) zł. z VAT, oraz na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. A. T. kwotę 1.623,60 (jeden tysiąc sześćset dwadzieścia trzy 60/100) zł. z VAT tytułem nieopłaconych kosztów obrony z urzędu udzielonej odpowiednio oskarżonym G. J. i D. Ż.;

X. zwolnił oskarżonych od ponoszenia kosztów sądowych zaś wydatki poniesione w sprawie od chwili wszczęcia postępowania zaliczył na rachunek Skarbu Państwa.

Z wyrokiem tym nie pogodził się prokurator oraz oskarżeni.

Prokurator zaskarżył wyrok w całości, na niekorzyść oskarżonego D. Ż. oraz w zakresie rozstrzygnięcia opisanego w punkcie V części dyspozytywnej wyroku na niekorzyść G. J. i zarzucił:

1) obrazę przepisu postępowania karnego mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 413 § 2 pkt. 1 kpk polegającą na nieprawidłowym określeniu czynów przypisanych D. Ż. jako popełnionych wspólnie i w porozumieniu z G. J., podczas gdy z ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy w Świdnicy wynika, że D. Ż. dopuścił się przestępstw opisanych w pkt. I, II i III części wstępnej wyroku samodzielnie, gdyż G. J. udzielił mu jedynie pomocy w popełnieniu przestępstw opisanych w pkt. II i III części wstępnej wyroku skutkiem czego zmieniono również kwalifikację prawną czynów przypisanych G. J., a w zakresie czynu opisanego w pkt. I części wstępnej wyroku został on uniewinniony,

2) obrazę przepisu postępowania karnego mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 424 § 2 pkt. 1 kpk polegającą na nie wskazaniu w uzasadnieniu wyroku udowodnionych faktów dotyczących podtrucia tlenkiem węgla N. B. i D. B. oraz wysokości szkody poniesionej przez Gminę W. w zakresie czynu opisanego w pkt. II części wstępnej wyroku oraz błędnym wskazaniu w uzasadnieniu wyroku wartości szkody poniesionej przez Wspólnotę Mieszkaniową w związku z czynem opisanym w pkt. I części wstępnej wyroku, podczas gdy z sentencji wyroku oraz postępowania dowodowego przeprowadzonego na rozprawie wynika, że poczyniono w tym zakresie odpowiednie i prawidłowe ustalenia faktyczne stanowiące postawę uznania winy obu oskarżonych, które powinny znaleźć należyte odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku,

3) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku mający wpływ na jego treść polegający na przyjęciu, że czynem D. Ż. opisanym w pkt. I części wstępnej wyroku zostali pokrzywdzeni także J. i E. M. zamieszkujący lokal położony na pierwszym piętrze budynku przy ulicy przy ul. (...), podczas gdy opinia biegłego z zakresu pożarnictwa wskazuje, pożar zagrażał wyłącznie osobom przebywającym na drugim i trzecim piętrze budynku przy ul. (...), co nie pozwala na uznanie J. i E. M. za pokrzywdzonych.

Podnosząc te zarzuty prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Obrończyni oskarżonego D. Ż. zaskarżyła wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i zarzuciła:

rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego D. Ż. represji karnej, wynikającą z orzeczonych wobec oskarżonego kar pozbawienia wolności za każdy z czynów i na tej podstawie wymierzenia bezwzględnej kary łącznej 10 lat pozbawienia wolności, podczas gdy osiągnięcie celów kary wystarczający byłby niższy ich wymiar.

Stawiając ten zarzut obrończyni wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie wobec oskarżonego represji karnej w łagodniejszym niż orzeczony przez Sąd Okręgowy wymiarze.

Obrończyni oskarżonego G. J. zaskarżyła wyrok w całości i zarzuciła:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 18 § 3 kk poprzez przyjęcie, iż sama obecność oskarżonego na miejscu zdarzenia w czasie akcji przestępczej i nieprzeciwdziałanie jej, może być potraktowane jako pomoc w popełnieniu przestępstwa,

2. art. 7 kpk poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, dowolną i jednostronną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, przede wszystkim poprzez uznanie, że oskarżony G. J. w czasie podpalenia znajdował się wewnątrz budynku i ułatwiał swoim zachowaniem popełnienie czynu zabronionego przez D. Ż., podczas gdy oskarżony stał na zewnątrz i nic nie wiedział o podpaleniu,

3. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 5 § 2 kpk przez rozstrzygnięcie nasuwających się wątpliwości na niekorzyść oskarżonego przez przyjęcie, że oskarżony dokonał czynu zabronionego, podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na jednoznaczne przyjęcie winy oskarżonego.

Stawiając powyższe zarzuty obrończyni wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od wszystkich czynów opisanych w akcie oskarżenia oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W części uniewinniającej G. J. zaskarżony wyrok utrzymano w mocy. Obrończyni oskarżonego G. J. zadeklarowała na wstępie swojej apelacji, że „wyrok zaskarżam w całości”, z czego wynika, że dotyczy to również uniewinnienia jej klienta. Na przeszkodzie rozpoznania apelacji w tym zakresie stoi zakaz sformułowany w art. 425 § 3 k.p.k. Otóż przepis ten wymaga od strony nie będącej oskarżycielem publicznym, wskazania tzw. gravamen, czyli wskazania w

skardze odwoławczej, że określone rozstrzygnięcie lub ustalenie narusza prawa lub szkodzi interesom odwołującego się. Takich argumentów natomiast apelacja obrońcy nie zawiera.

W apelacji prokuratora brak jest zarzutów dotyczących tego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego.

Odnosząc się do pozostałego zakresu tej sprawy – apelacja prokuratora jest zasadna. Natomiast zarzuty zawarte w apelacjach obrońcy oskarżonych D. Ż. i G. J. są przedwczesne.

Przede wszystkim, na co słusznie zwraca uwagę prokurator w apelacji, treść wyroku, w szczególności jego część rozstrzygająca, jest dezorientująca.

Otóż z zaskarżonego wyroku z jednej strony wynika, że oskarżony D. Ż. popełnił czyny przypisane mu w części rozstrzygającej wspólnie i w porozumieniu z oskarżonym G. J., natomiast z drugiej strony – G. J. od czynu opisanego w punkcie I został przecieży niewinny (punkt IV części rozstrzygającej), natomiast w pozostałej części uznano tego oskarżonego „za winnego tego, że pomógł oskarżonemu D. Ż. w popełnieniu czynu opisanego w punkcie II (i odpowiednio w punkcie III – przypisek Sądu Apelacyjnego) części wstępnej wyroku” (punkty V i VI części rozstrzygającej).

Z tak sformułowanego przez Sąd Okręgowy rozstrzygnięcia, utrzymując się w płaszczyźnie logicznej tego orzeczenia, należy zatem przyjąć, że oskarżony D. Ż. popełnił czyn przypisany w punkcie I części rozstrzygającej wspólnie i w porozumieniu z kimś innym niż G. J., skoro oskarżonego niewinno od popełnienia tego czynu. Natomiast co do pozostałych przypisanych oskarżonym czynów, to z zaskarżonego wyroku wiadomo, że oskarżony D. Ż. popełnił je wspólnie i w porozumieniu z oskarżonym G. J.. Tymczasem z tego samego wyroku wynika, że G. J. przypisano przecieży pomocnictwo a nie współsprawstwo.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku zupełnie nie wiadomo dlaczego Sąd Okręgowy włączył do podstawy faktycznej swojego wyroku takie właśnie ustalenia i na jakich dowodach oraz koncepcjach teoretycznych się oparł.

Odnosnie koncepcji teoretycznych, należy jedynie zauważyć, że artykuł 18 k.k. (który zajmuje centralną pozycję w zakresie regulacji zasad odpowiedzialności karnej) określa wszystkie znane polskiemu prawu karnemu tzw. zjawiskowe formy popełnienia przestępstwa. Poczynając od najbardziej oczywistej, wręcz naturalnej postaci sprawstwa pojedynczego, przechodząc przez formy sprawstwa rozszerzonego obejmujące współsprawstwo, sprawstwo kierownicze oraz sprawstwo polecające i kończąc na niesprawczych formach opisanych jako podżeganie i pomocnictwo.

Dlatego właśnie, z uwagi na zdefiniowany w ustawie karnej zamknięty katalog form współdziałania przestępnego, nie istnieją możliwości uzupełniania tego katalogu prowadzące do przyjmowania karalności takich "ewentualnych przypadków karygodnego przyczynienia się do szkodliwego skutku, które nie odpowiadałyby żadnej z opisanych w ustawie form współdziałania" (por. R. Dębski, O teoretycznych podstawach regulacji współdziałania przestępnego w kodeksie karnym z 1997 r., s. 105; St.Pr.-Ek. 1998/58/105).

Z tej właśnie przyczyny próba przypisania przez Sąd Okręgowy oskarżonym przestępstw, które jednocześnie miałyby stanowić formę sprawczą (działanie wspólnie i w porozumieniu) i niesprawczą (pomocnictwo) współdziałania przestępnego, w obecnym stanie prawnym, nie może być przez Sąd Apelacyjny zaaprobowana.

Sąd Apelacyjny domyśla się, jak się wydaje, w jakim faktycznie kierunku miało podążyć rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego. Jednakże są to ustalenia tej rangi, o tak doniosłym znaczeniu dla kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku, że wyklucza to możliwość jedynie odczytywania intencji, czy domyślania się czegokolwiek w tym względzie.

W tym świetle jest najzupełniej oczywiste, że zaskarżony wyrok, w omawianej tutaj części, ostać się nie może i dlatego wniosek zawarty w apelacji prokuratora musiał zostać uwzględniony. Tym samym zarzuty zawarte w apelacjach obrońcy oskarżonych uznano za przedwczesne (art. 436 k.p.k.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu udzielonej oskarżonym przed Sądem Apelacyjnym rozstrzygnięto w myśl zasady wyrażonej w art. 29 ustawy – Prawo o adwokaturze.

Rzecz Sądu Okręgowego przy ponownym rozpoznaniu sprawy (w przekazanym zakresie), oprócz wymaganej kodeksowo staranności procesowej, będzie prawidłowe opisanie i zakwalifikowanie każdego z czynów, każdego z oskarżonych. Warto mieć tutaj na uwadze dalsze jeszcze zastrzeżenia zawarte w apelacjach (w szczególności te, które wysunięto w apelacji prokuratora).

Odnosnie postępowania dowodowego – Sąd Okręgowy ma prawo do skorzystania, w szerokim zakresie, z możliwości jaką daje art. 442 § 2 k.p.k.